

ДІАГНОСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-РОЗВІДНИКІВ ДО ДІЯЛЬНОСТІ В БОЙОВИХ УМОВАХ

Кириченко А. В. доктор філософії (PhD),
старший викладач кафедри внутрішніх комунікацій
Національного університету оборони України
<https://orcid.org/0000-0002-1333-5980>

Чуй В. В. слухачка інституту стратегічних комунікацій
Національного університету оборони України

У статті висвітлено результати емпіричного дослідження, спрямованого на вивчення психологічної готовності військовослужбовців розвідувальних підрозділів до виконання бойових завдань. Розглянуто ключові аспекти їхньої готовності до діяльності в бойових умовах, із застосуванням аналізу компонентної структури психологічної готовності воїна-розвідника. Зокрема, досліджено такі складові, як мотиваційний, пізнавально-орієнтаційний, операційний та емоційно-вольовий компоненти.

Ключові слова: психологічна готовність; військовослужбовці-розвідники; стійкість до стресу; мотивація; бойові умови; психологічна адаптація; психічні стани; емоційна регуляція.

Вступ. Психологічна готовність до виконання бойових завдань стосується кожного військовослужбовця, незалежно від його звання, досвіду чи роду військ та спеціалізації. Це комплексне явище, яке визначає здатність воїна-розвідника ефективно функціонувати в умовах підвищеного ризику, психологічного тиску та фізичних навантажень. Психологічна готовність є одним із ключових факторів, що впливає на результативність виконання бойових завдань, стійкість до стресу, а також на здатність приймати оперативні та зважені рішення в екстремальних ситуаціях. Здатність розвідника підтримувати високий рівень психологічної готовності в бойових умовах має суттєве значення для забезпечення не тільки його особистої ефективності, а й для згуртованості військового підрозділу в цілому. Крім того, формування та підтримання психологічної готовності є невід'ємною складовою підготовки військовослужбовців, особливо у підрозділах, які залучаються до виконання найскладніших завдань у глибокому тилу, таких як розвідувальні підрозділи. У цьому контексті особливу увагу зосереджено на дослідженні ключових компонентів психологічної готовності: мотиваційного, пізнавально-орієнтаційного, операційного та емоційно-вольового. Важливо також розуміти, як різні психічні та емоційні стани військовослужбовця можуть впливати на його ефективність у бойових умовах.

Теоретичне підґрунтя. Проблема психологічної готовності до будь-якої діяльності привертає увагу широкого кола науковців та практиків. Важливий внесок у дослідження цього феномена зробили як зарубіжні, так і вітчизняні фахівці, серед яких: В. Алещенко, Т. Базиль, О. Блінов, Я. Бондаренко, О. Гусак, О. Добрянський, М. Дьяченко, Ю. Йосипів, А. Кириченко, О. Кокун, С. Кандибович, М. Корольчук, Л. Кофман, О. Лубенок, В. Лефтеров, Г. Ложкін, О. Макаревич, Л. Матохнюк, Я. Мацегора, В. Молотай, І. Окуленко, В. Осьодло, Н. Пенькова, Є. Потапчук, І. Приходько, О. Сафін, В. Стасюк, О. Тімченко, М. Томчук, О. Хміляр, Ю. Ширококов, В. Ягупов та ін.

Методи дослідження. У дослідженні застосовано комплекс загальнонаукових методів, таких як спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, контент-аналіз, аналіз документів і тестування. Використання цих методів забезпечило можливість емпіричного вивчення специфіки психологічної готовності військовослужбовців розвідувальних підрозділів до виконання завдань у бойових умовах.

Результати і обговорення. Війни нового типу вирізняються динамічним розвитком подій, непередбачуваними змінами обстановки, високою маневреністю та надзвичайною швидкістю проведення операцій. Зазвичай противник докладає всіх зусиль для досягнення своєї мети,

використовуючи сотні надзвукових крилатих ракет і безпілотних літальних апаратів для завдання максимального удару та знищення об'єктів критичної інфраструктури й військових цілей. Переміщуючись до лінії безпосереднього зіткнення, так званого “нуля”, військовослужбовці стають свідками жахливих картин, що нагадують пекло. Події відбувається не на м'якому дивані в теплій квартирі біля телевізора, а в реальних бойових умовах. Це не фільм і не комп'ютерна гра, де головний герой має безліч життів і після поразки можна почати все спочатку. Це війна! Затишний дім перетворюється на окоп, родина залишилася вдома, а тут нова сім'я – бойові побратими. Крок за кроком, кожна капля крові та поту, свисти пуль, дим, сморід, зруйновані приміщення, прильоти артилерії, керованих авіаційних бомб, крики поранених, тіла загиблих усе це стає буденністю, що проникає в свідомість і залишає слід у душі, перетворюючи кожен день на боротьбу не тільки за життя, а й за збереження людяності серед хаосу війни. Незважаючи на употужню силу озброєння, новітньої техніки, які застосовує противник, перемогу у війні здобували і здобувають люди. Для успішного виконання бойових завдань, особливо в тилу противника, ключову роль відіграє професійна підготовка, злагодженість військовослужбовців розвідувальних підрозділів та їх психологічна готовність до діяльності в бойових умовах.

Відповідно до наказу Головнокомандувача Збройних Сил України від 01 серпня 2024 року №349 “Про затвердження Порядку проведення психологічної підтримки військовослужбовців Збройних Сил України” психологічна готовність це – “взаємопов'язана система мотиваційних і психологічних чинників, вольових ресурсів і витривалості особового складу, а також професійної компетенції, що забезпечує реалізацію ним поставлених завдань”.

Для якісного дослідження особливостей психологічної готовності військовослужбовців-розвідників до діяльності в бойових умовах було використано психодіагностичний інструментарій, а саме: експрес-опитувальник вивчення основних складових готовності, методику діагностики мотивації

до успіху Т. Елерса, методику самооцінки психофізіологічного стану О. Кокуна, методику діагностики “перешкод” у встановленні емоційних контактів В. Бойка та методику оцінювання рівня психологічної готовності військовослужбовців Десантно-штурмових військ ЗС України до виконання завдань за призначенням А. Кириченка. У дослідженні прийняло участь 85 військовослужбовців розвідувальних підрозділів – учасники бойових дій. Основу наукового дослідження становить концепція психологічної готовності воїнів-розвідників, яка включає чотири ключові компоненти: мотиваційний, пізнавально-орієнтаційний, операційний та емоційно-вольовий.

Отже, переходячи до аналізу показників мотиваційного компонента структури психологічної готовності військовослужбовців розвідувальних підрозділів до виконання завдань за призначенням, слід зазначити, що під час психологічного експерименту його значущість оцінювали через показники пізнавальної та професійної мотивації воїнів-розвідників. Це охоплювало одночасне виявлення інтересів, установок, мотивів, цілей, кар'єрних прагнень і майбутніх перспектив, а також створення умов для усунення перешкод на шляху досягнення визначеної мети.

Результати діагностики за методикою мотивації до успіху Т. Елерса показали, що 25,9% (22 осіб) мають високий рівень мотивації, 41,2% (35 осіб) – помірний, а 31,7% (27 осіб) – середній рівень. Ці показники свідчать про те, що більшість військовослужбовців виявляють високу орієнтацію на досягнення цілей і готовність ухвалювати обдумані рішення. Успіх, здобутий через обгрунтовані рішення, стимулює розвиток внутрішньої мотивації та бажання до подальшого професійного зростання. Мотивація до успіху формує у воїна-розвідника впевненість у власних силах і майбутній перемозі, сприяє ухваленню обдуманих рішень та знижує схильність до ризику, що, у свою чергу, наближає його до досягнення запланованих цілей. Водночас лише у невеликої кількості військовослужбовців, а саме 1,2% (1 особа), спостерігаються інші тенденції. Ця категорія досліджуваних осіб не має впевненості у

своїх діях, вважає їх обтяжливими або проявляє байдужість до професійної діяльності, особливо у ході виконання складних завдань. Переважання позитивних показників у воїнів-розвідників за методикою мотивації до успіху Т. Елерса свідчить про високий рівень сформованості мотиваційного компонента, що, в свою чергу, сприятиме успішному виконанню бойового завдання. Незважаючи на різні життєві негаразди, кожен розвідник впевнено рухається до поставленої мети, зберігаючи внутрішній баланс і спокій.

У нашому дослідженні пізнавально-орієнтаційний компонент психологічної готовності аналізується на основі таких показників, як рівень професійних знань, умінь та навичок, а також готовність і прагнення до активних дій на полі бою, сформовані погляди та принципи, пізнавальні інтереси, здатність оцінювати ситуацію, практичне мислення, оперативність у прийнятті рішень і здатність протистояти емоційним навантаженням.

Експрес-опитувальник, розроблений Науково-дослідним центром гуманітарних проблем Збройних Сил України, дозволив вивчити основні компоненти готовності та встановити наступне: 64,7% (55 осіб) вважають зовнішнього ворога України своїм особистим ворогом, 20% (17 осіб) не підтримують таку позицію, а 15,3% (13 осіб) утрималися від відповіді. Крім того, більшість опитаних розвідників – 67,1% (57 осіб) – вважають себе повністю готовими до захисту Батьківщини від військової агресії, а 25,9% (22 особи) висловили впевненість у своїй готовності, хоч і з певною обережністю.

Отримані показники свідчать про те, що кожен воїн-розвідник, оцінив власну готовність до діяльності в бойових умовах, спираючись на набутий бойових досвід, знання, уміння, навички, а також на власні переконання, наполегливість і рішучість, що формує установку на досягнення успіху в бойовій обстановці. Водночас 1,2% (1 особа) заявили про свою скоріш недостатню, ніж достатню готовність, а 2,3% (2 особи) вказали на повну відсутність готовності до захисту країни. Ще 3,5% (3 особи) було важко визначитися з відповіддю. Аналіз показав, що серед військовослужбовців, які вважають себе неготовими до виконання

бойових завдань, спостерігається знижена мотивація та невпевненість у професійній підготовці, що зазвичай створює у їхній свідомості певний психологічний бар'єр.

Досліджуючи чинники, що визначають рівень готовності військовослужбовців розвідувальних підрозділів, слід зазначити, що майже третина респондентів – 36,5% (31 особа) – підтримують твердження “захист Батьківщини – мій обов'язок”. При цьому 9,4% (8 осіб) висловлюють бажання боронити територіальну цілісність України, 8,2% (7 осіб) орієнтуються на захист свого народу та культури, а 45,9% (39 осіб) пріоритетом вважає охорону своєї родини та дому. Незначна частка розвідників демонструє сумніви щодо готовності захищати країну від військової агресії. Зокрема, 2,36% (2 особи) вважають недостатнім рівень державної турботи про захисників, зокрема через низький рівень соціальних гарантій. Крім того, 1,18% (1 особа) виражають недовіру до здатності командирів приймати ефективні рішення у бойовій обстановці через недостатню професійну компетентність, а 2,36% (2 особи) сумніваються у належній бойовій підготовці колег. Ще 3,51% (3 особи) вказують на недостатнє озброєння, що впливає на їхню впевненість у перемозі. Водночас 2,36% (2 осіб) скептично оцінюють гарантії держави щодо турботи про них чи їхні родини у разі поранення або загибелі, а 1,18% (1 особа) зазначають небажання ризикувати здоров'ям та життям.

Важливим чинником формування пізнавально-орієнтаційного компонента психологічної готовності є загальний рівень бойової готовності військової частини (підрозділу), в якій проходять службу воїни-розвідники. Цей рівень охоплює кілька ключових складових, серед яких: ступінь укомплектованості особовим складом, технікою та матеріально-технічними ресурсами, а також рівень індивідуальної фахової підготовки розвідників до діяльності в бойових умовах.

Згідно з результатами опитування, 43,7% (37 особи) оцінили рівень боєготовності підрозділу, у якому вони проходять службу, як високий. У 33% (28 осіб) цей показник визначено як вищий за середній, у 11,8% (10 осіб) – як середній.

Водночас 9,4% (8 осіб) оцінили боєготовність як нижчу за середню, а 2,36% (2 особи) – як низьку.

Переходячи до розгляду операційного компонента психологічної готовності, можна зазначити, що він є критично важливим для ефективної діяльності військовослужбовців, особливо в умовах бойових дій. У нашому дослідженні акцент зроблено на здатності військовослужбовців використовувати здобуті знання, вміння, навички, бойовий досвід, а також штатне озброєння і військову техніку. Це акцентує увагу на значущості поєднання теоретичних знань із практичними навичками, необхідними для ефективної діяльності в екстремальних умовах, особливо в бойових ситуаціях.

На основі проведеного дослідження за шкалою самопочуття методики самооцінки психофізіологічного стану О. Кокуна визначено інтегральний рівень психофізичного стану та духовного благополуччя військовослужбовців розвідувальних підрозділів.

Результати показали, що 80,2% опитаних (68 осіб) оцінюють свій стан як високий, а 7% (6 осіб) – як вище середнього. Такий розподіл свідчить про загальний внутрішній комфорт і благополуччя, що сприятливо впливає на їхню професійну ефективність, атмосферу у військових колективах і соціальні взаємини. Водночас середній рівень самопочуття виявлено у 9,4% респондентів (8 осіб), а показники нижче середнього і низькі відповідно у 3,5% (3 особи). Ці дані підкреслюють важливість підтримки психофізичного стану як основи боєздатності військовослужбовців. Для розвідників з низькими показниками самопочуття притаманні критичні стани, які негативно впливають на їх загальний психофізіологічний стан. Такі стани часто призводять до зниження самооцінки, активності та боєздатності, а також спричиняють погіршення настрою та дискомфортні фізичні відчуття. У сукупності ці чинники можуть створювати значні перешкоди для виконання бойових завдань, підвищуючи ризик виснаження.

Аналіз рівня активності воїнів-розвідників показав, що 43,5% респондентів (37 осіб) продемонстрували високий рівень активності, а 41,2% (35 осіб) – вище

середнього. Такі показники свідчать про здатність цих військовослужбовців використовувати особистісні ресурси, включаючи мотиви, ціннісні орієнтири, темперамент, характер і світогляд, для ініціативного впливу на своє оточення. Вони відіграють значну роль у підвищенні ефективності професійної діяльності, підтриманні позитивної атмосфери у військових колективах і забезпеченні особистісного розвитку. Середній рівень активності зафіксовано у 11,8% респондентів (10 осіб), тоді як 2,3% (2 особи) мали показники нижче середнього, а 1,18% (1 особа) – низький рівень. Низький рівень активності супроводжується зниженим стимулом до дії, проблемами у взаємодії з оточенням і труднощами у виконанні службових завдань, що негативно позначається на їх професійній ефективності.

Дослідження рівня настрою розвідників показало, що у 52,9% (45 осіб) виявлено високі показники, а у 31,8% (27 осіб) – вище середнього. Ці результати свідчать про загальний позитивний емоційний стан більшості респондентів, який є важливим фактором для досягнення ефективності у виконанні бойових завдань. Високий рівень настрою зумовлений як зовнішніми чинниками, так і індивідуальними характеристиками, зокрема темпераментом, характером, світоглядом та професійним досвідом. Особливу роль у формуванні позитивного емоційного стану відіграють внутрішні зв'язки між військовослужбовцями, що сприяють згуртованості колективу та емоційній підтримці. Середній рівень настрою зафіксовано у 11,8% респондентів (10 осіб), тоді як 2,36% (2 особи) показали результат нижче середнього, а 1,18% (1 особа) – низький рівень. Такі показники можуть негативно впливати на взаємини в колективі, інтелектуальну діяльність, виконання службових завдань і загальну життєдіяльність військовослужбовців. Це підкреслює важливість створення сприятливих умов для підтримки емоційного благополуччя в армійському середовищі.

На основі аналізу шкали боєздатності у військовослужбовців розвідувальних встановлено, що загальна спрямованість до

професійної діяльності залежить від рівня здоров'я, професійної, фізичної та психологічної підготовки. Серед 85 досліджуваних, у 55,5% (47 осіб) виявлено високий рівень боєздатності, у 30,7% (26 осіб) – рівень вище середнього, а у 9,4% (8 осіб) – середній рівень. Високі показники демонструють здатність військових ефективно виконувати професійні завдання, застосовуючи свої знання, вміння, навички та бойовий досвід, спираючись на належний рівень професійної, фізіологічної та психологічної підготовленості.

Показники нижче середнього зафіксовано у 3,54% (3 особи), а низький рівень – у 1,18% (1 особа). Ця категорія характеризується зниженою спроможністю виконувати завдання у повному обсязі, що супроводжується проявами невпевненості, недостатньої ініціативності, низького рівня рішучості, а також обмеженими знаннями, уміннями, навичками та наявними проблемами зі станом здоров'я.

Результати опитування виявили, що більшість воїнів-розвідників демонструють високий рівень зацікавленості у виконанні завдань у зоні бойових дій. Зокрема, 62,4% (53 особи) має високий рівень мотивації до виконання завдань за призначенням, ще 32,9% (28 осіб) відзначили показник вище середнього. У 3,5% (3 особи) зафіксовано середній рівень, у 1,17% (1 особи) – нижче середнього.

За шкалою “бажання виконувати завдання в зоні проведення бойових дій” 64,7% (55 осіб) виявили високий рівень мотивації та готовності діяти за призначенням, 22,3% (19 осіб) – рівень вище середнього, тоді як у 7,1% (6 осіб) рівень відповідає середньому значенню. Водночас 2,4% (2 особи) продемонстрували рівень нижче середнього, а у 3,5% (3 особи) показники були низькими.

За шкалою “впевненість у своїх силах” більшість військовослужбовців виявили високий рівень самовпевненості. Зокрема, 70,6% (60 осіб) оцінили свій рівень впевненості як високий, а ще 23,5% (20 респондентів) вказали рівень вище середнього. Середній рівень зафіксовано у 3,5% (3 особи), тоді як 1,18% (1 особа) оцінили свій показник як трохи нижчий за середній. Низький рівень впевненості відзначили лише 1,18% (1 особа).

Результати оцінювання за шкалою “бажання виконувати завдання в зоні проведення бойових дій” демонструють, що переважна більшість опитаних військовослужбовців розвідувальних підрозділів, а саме 64,7% (55 осіб), виявляють високий рівень готовності виконувати поставлені завдання. Ще 22,3% (19 осіб) оцінили свій рівень як вищий за середній, тоді як у 7,1% (6 осіб) цей показник відповідає середньому рівню. Водночас 2,4% (2 особи) вказали на рівень нижчий за середній, а 3,5% (3 особи) продемонстрували низький рівень бажання виконувати завдання в зоні бойових дій. Результати дослідження операційного компонента психологічної готовності воїнів-розвідників підтверджуються узгодженими оцінками експертної групи. Ці оцінки базуються на комплексному аналізі результатів тестувань, анкетувань за обраними психологічними методиками, індивідуальних бесід із військовослужбовцями, їх командирами та офіцерами структур психологічної підтримки персоналу. Дослідження також включало оцінку показників виконання бойових завдань, результативності під час занять із бойової та психологічної підготовки, а також аналіз індивідуальних характеристик, визначених співслужбовцями та безпосередніми командирами військових частин.

Емоційно-вольовий компонент психологічної готовності військовослужбовців-розвідників відіграє важливу роль у реалізації контрольно-регулятивної функції психологічних процесів, зокрема в активізації та гальмуванні певних реакцій. Цей компонент визначається впевненістю у власних силах та силах колег по зброї, здатністю до самоконтролю, наполегливістю та рішучістю. Він також включає активізацію фізичних і психологічних ресурсів, зосередженість на завданні, відповідальність, ініціативність, орієнтацію на успіх, дисциплінованість, здатність контролювати емоції та почуття, а також подолання виниклих страхів, різних сумнівів у прийнятті рішень у надкритичних ситуаціях.

Дані діагностики “перешкод” у встановленні емоційних контактів

показують, що більшість опитаних військовослужбовців – 79,6% (68 осіб) – не мають значущих перешкод у цій сфері. Їхній емоційний стан відповідає нормі, що сприяє ефективному повсякденному спілкуванню. Ці воїни-розвідники характеризуються дисциплінованістю, ініціативністю, впевненістю, рішучістю та орієнтованістю на успіх, що позитивно впливає на взаємодію з колегами по зброї.

Однак у 17,5% (15 осіб) було зафіксовано вираження емоцій у спілкуванні, що не впливає на їх здатність виконувати бойові завдання, а в 1,18% осіб (1 особа) емоції певною мірою ускладнюють повсякденне спілкування з колегами.

Найбільш критична ситуація спостерігається у 1,18% (1 особа), у яких емоції суттєво заважають встановлювати контакти з іншими військовослужбовцями. Ці розвідники демонструють астеничні риси, схильні до домінування негативних емоцій, низького рівня активності, пригніченості та страху, а також невміння керувати емоційним станом. Їхня поведінка може включати негнучкість, неадекватні реакції та небажання встановлювати емоційні контакти в військовому середовищі, що становить ризик для ефективності колективної взаємодії.

Для визначення комплексної оцінки психологічної готовності було застосовано методику “Оцінювання рівня психологічної готовності військовослужбовців Десантно-штурмових військ Збройних Сил України до виконання завдань за призначенням”, автором якої є А. Кириченко. Питання цієї методики відповідають специфіці діяльності воїнів-розвідників і гармонійно інтегруються з обраною структурою психологічної готовності.

За сумарними показниками щодо визначення рівня сформованості психологічної готовності воїнів-розвідників до діяльності у бойових умовах (рис. 1) більшість опитаних респондентів – 75,5% (64 осіб) – продемонстрували високий рівень психологічної готовності. Ця категорія досліджуваних не має жодних сумнівів, вони мають сильне прагнення до боротьби, готовність демонструвати власні можливості та силу, а також спрямованість на здобуття перемоги над ворогом. Їх поведінка збалансована, вони не є

замкнутими або метушливими, фізіологічно здорові, дотримуються мотивуючого девізу воїнів-розвідників – “Честь понад усе!” і впевнено та чітко виконують команди та накази.

Решта осіб – 22,4% (19 осіб) – за оцінними показниками продемонстрували середній рівень психологічної готовності, що свідчить про недостатнє співвідношення між вірою у власні сили, рішучістю до дій та прагненням до боротьби у військовослужбовців розвідувальних підрозділів. Ці розвідники фізіологічно здорові, але допускають незначні помилки при виконанні команд у ході бойової діяльності. З низьким рівнем психологічної готовності виявлено 2,3% (2 особи), у яких відсутня віра, рішучість та впевненість у своїх діях. Вони часто роблять помилки під час виконання команд, метушаться або є замкнутими.

Отже, за допомогою обраного психологічного інструментарію та авторської методики “Оцінювання рівня психологічної готовності військовослужбовців ДШВ ЗС України до виконання завдань за призначенням”, спільної роботи з експертною групою та аналізу результатів дослідження, визначено рівень психологічної готовності у військовослужбовців розвідувальних підрозділів до діяльності в бойових умовах. Більшість опитаних воїнів-розвідників мають високий рівень психологічної готовності, тоді як особи з низькими показниками потребують подальшого розвитку цієї готовності.

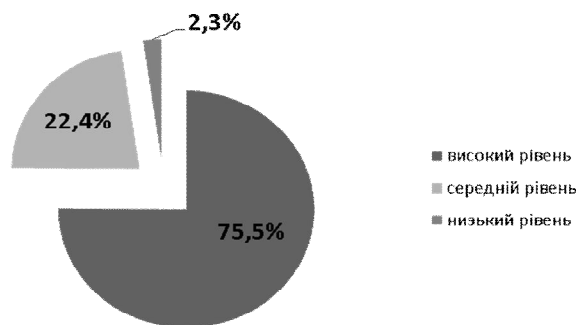


Рис. 1. Рівень сформованості психологічної готовності військовослужбовців розвідувальних підрозділів до діяльності у бойових умовах

Висновок. Психологічна готовність військовослужбовців розвідувальних

підрозділів до діяльності в бойових умовах є багатокомпонентною структурою, що включає важливі аспекти мотивації, емоційно-вольових якостей, операційних навичок та психологічної стійкості. Вона є основою для ефективного виконання завдань в екстремальних умовах, зміцнюючи боєздатність військових підрозділів і підтримуючи високий моральний дух воїнів, що прагнуть до досягнення перемоги над ворогом.

Перше. Результати дослідження психологічної готовності воїнів-розвідників підкреслюють необхідність комплексного підходу до розвитку цих якостей у тих представників військових частин (підрозділів), які потребують додаткового психологічного впливу. Особлива увага повинна приділятися індивідуальним характеристикам та психологічним бар'єрам, що можуть заважати повній готовності до виконання бойових завдань у складних умовах. Важливим елементом у розвитку психологічної готовності є забезпечення відповідної підготовки та тренувань, які сприяють формуванню стійкості до стресових ситуацій,

розвитку навичок швидкого прийняття рішень і підтримки високого морального духу в бойових умовах. Це дозволить значно зменшити ризик психологічних зривів і підвищити ефективність виконання завдань у критичних ситуаціях.

Друге. Для забезпечення оптимального рівня психологічної готовності, рекомендується впровадження програм психоемоційної підтримки, що включатиме регулярне психологічне консультування та групові тренінги виключно для цього роду військ. Це дозволить їм не тільки покращити свої психологічні якості, але й зміцнити моральний дух, що є ключовим фактором у досягненні успіху на полі бою.

Третє. Оскільки психологічна готовність є динамічним процесом, важливо також здійснювати моніторинг та оцінку змін у внутрішньому стані військовослужбовців, щоб вчасно коригувати методи психологічної підтримки та тренувань, враховуючи конкретні потреби кожного воїна-розвідника та бойового підрозділу.

Список використаних джерел

1. Діагностування психологічної готовності військовослужбовців військової служби за контрактом до діяльності у складі миротворчих підрозділів (2011) : метод. посіб. / Кокур О. М., Пішко І. О., Лозінська Н. С. & Копаниця О. В. Київ : НДЦ ГП ЗСУ. 153 с.
2. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості (2016) : навч.-метод. посібн. / А. Б. Неурова, О. С. Капінус & Т. Л. Грицевич. Львів : НАСВ. 181 с.
3. Зоран Комар (2017). Психологічна стійкість воїна. Київ : Посольство Великої Британії в Україні. 185 с.
4. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців (2016) : метод. посіб. / Н. А. Агаєв та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ. 234 с.
5. Кириченко А. В. (2020) Феноменологія категорії “психологічна готовність особистості до діяльності” у наукових дослідженнях. Вісник Національного університету оборони України: зб. наук. пр. Київ : НУОУ. Вип. 1 (54). С. 114 – 121.
6. Кириченко А. В. Особливості психологічної готовності військовослужбовців Десантно-штурмових військ Збройних Сил України до виконання завдань за призначенням. Вісник Національного університету оборони України: зб. наук. пр. Київ : НУОУ, 2020. Вип. 2 (55). С. 50 – 58.
7. Кириченко А. В. (2020). Структура психологічної готовності військовослужбовців Десантно-штурмових військ Збройних Сил України до ведення бойових дій. Вісник НУОУ. Збірник наукових статей НУОУ. Київ : НУОУ. № 5(58). С. 80–89.
8. Методологія дослідження морально-психологічного стану особового складу військ (сил) (2023) : навч.-метод. посіб. Київ : 7БЦ. С. 131 – 137.
9. Хміляр О. Ф. (2022). Психологія бойової мотивації воїна. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/254494> (дата звернення: 24.11.2024).
10. Хміляр О. Ф. (2023). Психічна стійкість солдата. URL: <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/179> (дата звернення: 24.11.2024).
11. Чуй В. В. (2024). Аналіз структурних компонентів психологічної готовності військовослужбовців розвідувальних підрозділів до діяльності в бойових умовах. URL: <https://nangu.edu.ua/uploads/files/Zbirnyk%20tez%20DBtaOM%2030.05.2024.pdf> (дата звернення: 24.11.2024).

References

1. Diagnosis of psychological readiness of military contract-based servicemen involved in peacekeeping units (2011). [Diahnostuvannya psykholohichnoyi hotovnosti viys'kovosluzhbovtziv viys'kovoyi sluzhby za kontraktom do diyal'nosti u skladi myrotvorechkykh pidrozdiliv]. Kokun O. M., Pishko I. O., Lozinska N. S. & Kopanytsia O.V. Kyiv. (in Ukrainian)
2. Diagnosis of person's individual psychological traits (2016). [Diagnosis of individual psychological properties of personality]. A.B. Neurova, O.S. Kapinus & T.L. Hrytsevych. Lviv. (in Ukrainian)
3. Zoran Komar (2017). Warrior's psychological stability. [Psykholohichna stiykist' voyina]. Embassy of Great Britain in Ukraine. (in Ukrainian)
4. Collection of methods for diagnosing negative mental states of military personnel (2016). [Zbirnyk metodyk dlya diahnostryky nehatyvnykh psykhychnykh staniv viys'kovosluzhbovtziv]. N.A. Ahaiev et al. (in Ukrainian)
5. Kyrychenko A.V. (2020) Phenomenology of the category "person's psychological readiness for activity" in scientific research. [Phenomenology of the category "psychological readiness of the individual for activity" in scientific research]. Bulletin of the National Defence University of Ukraine. Kyiv. (in Ukrainian)
6. Kyrychenko A.V. (2020) Features of the psychological readiness of servicemen of the Air Assault Forces of the Armed Forces of Ukraine to provide assigned tasks. [Peculiarities of the psychological readiness of servicemen of the Airborne Assault Troops of the Armed Forces of Ukraine to perform assigned tasks]. Bulletin of the National Defence University of Ukraine. Kyiv. (in Ukrainian)
7. Kyrychenko A.V. (2020) Structure of psychological readiness of military personnel of the Air Assault Forces of the Armed Forces of Ukraine to provide combat activities. [Struktura psykholohichnoyi hotovnosti viys'kovosluzhbovtziv Desantno-shturmovykh viys'k Zbroynykh Syl Ukrayiny do vedennya boyovykh diy]. Bulletin of the National Defence University of Ukraine. Kyiv. (in Ukrainian)
8. Methodology of troop's moral and psychological state research (2023), (glossary) [Metodolohiya doslidzhennya moral'no-psykholohichnoho stanu osobovoho skladu viys'k (syl)]. Kyiv. (in Ukrainian)
9. Khmiliar O.F. (2022) Psychology of warrior's combat motivation. [Psykholohiya boyovoyi motyvatsiyi voyina]. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/254494> (date of application: 24.11.2024). (in Ukrainian)
10. Khmiliar O.F. (2023) Soldier's mental stability. [Psykhychna stiykist' soldata]. URL: <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/179> (date of application: 24.11.2024). (in Ukrainian)
11. Chui V.V. (2024) Analysis of the structural components of the psychological readiness of servicemen of the reconnaissance units to activities in combat conditions. [Analiz strukturnykh komponentiv psykholohichnoyi hotovnosti viys'kovosluzhbovtziv rozvidual'nykh pidrozdiliv do diyal'nosti v boyovykh umovakh]. URL: <https://nangu.edu.ua/uploads/files/Zbirnyk%20tez%20DBtaOM%2030.05.2024.pdf> date of application: 24.11.2024). (in Ukrainian)

Summary

DIAGNOSTICS OF THE FEATURES OF PSYCHOLOGICAL READINESS OF RECONNAISSANCE SERVICEMEN FOR THE ACTIVITIES IN COMBAT CONDITIONS

Kyrychenko A. V. PhD, senior teacher of the Internal Communications Chair of the Institute of Strategic Communications of the National Defence University of Ukraine

Chui V. V. military student of the Institute of Strategic Communications of the National Defence University of Ukraine

Introduction. Psychological readiness to provide combat tasks considers to every serviceman, regardless of his rank, experience or type of troops and his or her specialization. This is a complex phenomenon that determines the ability of the reconnaissance servicemen to function effectively in conditions of increased risk, psychological pressure and physical stress. Psychological readiness is one of the key factors that affects the effectiveness of combat tasks, resistance to stress and the ability to make quick and balanced decisions in extreme situations. The reconnaissance servicemen's ability to maintain a high level of psychological readiness in combat conditions is essential for ensuring not only his personal effectiveness, but also for the cohesion of the military unit as a whole. In addition, the formation and maintenance of psychological readiness is an integral part of the training of military personnel, especially in units that are involved in the most difficult tasks in the deep rear, such as reconnaissance units. In this context, special attention is focused on the research of the key components of psychological readiness: motivational, cognitive-orientational, operational and emotional-volitional. It is also important to understand how the various mental and emotional states of a serviceman could affect his effectiveness in combat conditions.

Theoretical background. The problem of psychological readiness for any activity attracts the attention of a wide range of scientists and practitioners. An important contribution to the study of this phenomenon was made by both foreign and domestic specialists, including: V. Aleshchenko, T. Bazyl, O. Blinov, Y. Bondarenko, O. Husak, O. Dobrianskyi, M. Diachenko, Y. Yosypiv, A. Kyrychenko, O. Kokun, S. Kandybovych, M. Korolchuk, L. Koffman, O. Lubenok, V. Lefterov, H. Lozhkin, O. Makarevych, L. Matokhniuk, Y. Matsehora, V. Molotai, I. Okulenko, V. Osodlo, N. Penkova, Y. Potapchuk, I. Prykhodko, O. Safin, V. Stasiuk, O. Timchenko, M. Tomchuk, O. Khmiliar, Y. Shyrobokov, V. Yahupov et al.

Research methods. The complex of general scientific methods has been used in the research such as observation, conversation, interview, questionnaire, content analysis, document analysis and testing. The use of these methods provided an opportunity to empirically study the specifics of the psychological readiness of servicemen of reconnaissance units to provide tasks in combat conditions.

Conclusion. The psychological readiness of servicemen of reconnaissance units to activity in combat conditions is a multi-component structure that includes important aspects of motivation, emotional and volitional qualities, operational skills and psychological stability. It is the basis for the effective performance of tasks in extreme conditions, strengthening the combat capability of military units and maintaining the high morale of soldiers striving to achieve victory over the enemy.

First. The results of the psychological readiness research of reconnaissance servicemen emphasize the need for a comprehensive approach to the development of these qualities in those representatives of military units that need additional psychological influence. Special attention should be paid to individual characteristics and psychological barriers that may prevent full readiness to perform combat tasks in difficult conditions. An important element in the development of psychological readiness is the ensuring of appropriate training, which contribute to the formation of resistance to stressful situations, the development of quick decision-making skills and the maintenance of high morale in combat conditions. This will significantly reduce the risk of psychological breakdowns and increase the effectiveness of tasks in critical situations.

Second. To ensure the optimal level of psychological readiness, it is recommended to implement psycho-emotional support programs, which will include regular psychological counseling and group trainings exceptionally for this army branch. This will allow them not only to improve their psychological qualities, but also to strengthen morale, which is a key factor in achieving success on the battlefield.

Third. Since psychological readiness is a dynamic process, it is also important to monitor and evaluate changes in the internal state of military personnel in order to timely adjust psychological support and training methods, taking into account the specific needs of each individual and combat unit as a whole.

Keywords: psychological readiness; reconnaissance servicemen; resistance to stress; motivation; combat conditions; psychological adaptation; mental states; emotional regulation.

Концептуалізація, моделювання – Кириченко А. В.

Формальний аналіз – Чуй В. В.

Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

The authors declare that they have no conflict of interest.

Дата надходження рукопису/Date of receipt of the manuscript: 16.12.24.

Дата прийняття рукопису/Date of acceptance of the manuscript: 07.02.25

© 2025. This work is under an open license CC BY-NC 4.0.